

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Ze Lwowa. —

C. K. Rząd krajowy ogłosił następujący
O k ó l n i k.

Względem uwolnienia wozów pogrzebnych (karawanów) i powozów za ciałem jadących, od opłaty myta drogowego.

N. Pan raczył najwyższą uchwałą z d. 3go Kwietnia r. b. te wozy pogrzebne i towarzyszące im powozy, z którymi Duchowny na cmentarz jedzie, od opłaty myta drogowego uwolnić.

Gdyby takowe uwolnienie teraz według prawa nie istniało, na ten przypadek raczył N. Pan postanowić, aby terażniejszym dzierżawcom myta drogowego; należące im za te powozy myto drogowe, za należnem wykazaniem onego z dochodów myta drogowego wynagrodzone, a przy nowych wydzierzawieniach tegoż, powyższe uwolnienie w kontraktach umieszczone było.

Która najwyższa uchwała w następności dekretu wysokiej Kancelaryi nadwornej z dnia 26go Kwietnia r. b. Nro. 11,667 z tym dodatkiem do powszechniej wiadomości i zachowania podaje się, że to uwolnienie od dnia ogłoszenia publicznego moc prawa otrzymuje.

We Lwowie d. 25. Maja 1827.

(Następują podpisy.)

Dyrekcya pierwszej Austriackiej kassy oszczędności i powszechnego instytutu opatrzenia, tworząc towarzystwo (*Commandite*) we Lwowie, postanowiła tutejszej publiczności ofiarować korzyści, których wartość uznana została w prowincjach Niemieckich dziedzicznych, przez to, że liczba przystępujących do tegoż towarzystwa jeszcze dotąd ciągle się pomnaża.

Na dozorującego interessa (*Commanditaer*) mianowała Dyrekcya tutejszego kupca i właściciela realności pod liczbami 213, 214 i 215 2/4. i Assessora król. galicyjskiego sądu handlowego i wexlowego, P. M. B. Margulies.

Dyrekcya troskliwa o pomnożenie się funduszów pod wiedzą Kommanditora będących, ustanowiła kuratorów honorowych, i na tychże powołała JW. Karola Kraussa, c. k. appellacyjnego Radcę i Dyrektora wydziału prawniczego przy

Uniwersytecie Lwowskim, W. Józefa Poppera, c. k. Sekretarza gubernijalnego, tudzież JP. Wójcickiego Ziolkiewicza, aptekarza miejskiego Lwowskiego, i Deputowanego z miast przy Wydziale Stanowym.

Towarzystwo wspomniane otworzone zostało przy licznem zgromadzeniu w umyślnym do tego lokalu, w domu pod liczbą 232, na dole, przy rynku, gdzie każdego Poniedziałku, Wtorku i Srody — wyjąwszy dni uroczyste — od godziny 9tej do 12tej z rana, tudzież od godziny 3ciej do 6tej z południa przyjmuje składki, na żądanie udziela objaśnień i inne załatwia interesa.

W tem Dozorstwie dostać można statutow kassy oszczędności, jakoteż instytutu opatrzenia, niemniej i innych potrzebnych do tego przepisów.

O zamiarze i istocie tego instytutu wyjdzie niebawem osobne uwiadomienie.

— Z Wiednia. —

Dnia 3. Lipca przybył tu Jego Cesarzowiczek: Młody Arcy Xiążę Rudolf, Kardynał i Arcybiskup Ołomuniecki w pożądanem zdrowiu i wysiadł w c. k. Zamku.

Gazety Salcburskie donoszą pod d. 27. Czerwca: Powódzie, o których urzędowe doniesienia sądu Taxenbachskiego i Mittersilskiego z d. 24. t. m. mówiły, niestety w smutnej kolei dawniejszych nieszczęść elementarnych, przez cały rok 1827 obwód ten dotykających, a w owych Gazetach już publicznie ogłoszonych nie minęły także i Xięstwo Salcburskie.

Gazeta Gorycyjska pisze z Goess pod d. 20. z. m., że i tam powódzie straszne zrzędziły spustoszenia.

(G. W.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytania i Irlandya.

Król spodziewany był z końcem Czerwca na powrót w Londynie, aby Parlament w osobie Swojej odroczył, jeżeli Królowi Jmci żadna nie przeszkodzi słabosć.

Słusznie, czynią Gazety Angielskie uwagę, widzimy Króla dalekim od zezwolenia, aby przed nim publicznie i osobiście rozwodzono się nad przedmiotami, które w tym czasie obiedwie Izby

Parlamentu i publiczność tak mocno zajmują, i dla tego Król Jmć nie przeznaczył dotąd radzie guinnej Londyńskiej czasu, w którym odebrać ma od niej adres, z powodu ostatniej zmiany Ministeryjalnej.

Według Gazet Angielskich zaszła nowa zmiana w Ministeryjum Portugalskiem. Poseł Portugalski w Anglii, Margrabia Palmella, mianowany jest Ministrem spraw zewnętrznych; Biskup Algarbii, Ministrem sprawiedliwości, a Wice-Hrabia Santarem, Ministrem spraw wewnętrznych; terazniejszy Minister marynarki, Torres, i Minister Saldanha zatrzymali swoje miejsca. Odmianę te zaś miały wskutek prośby podanej Xiężniczce Rejencie przez Jenerała Saldanha, poczem jego dotychczasowi towarzysze podali o uwolnienie.

P. Kanning wniósłszy w d. 18. Czerwca w Izbie niższej na uchwałę względem zboża na składach, rzekł, iż nie wchodząc w rozbiór tego, co gdzieindziej (w Izbie wyższej) względem praw zbożowych zaszło, chce tylko powiedzieć, iż nie można sobie wystawić stronnictwa, któreby mniej na usprawiedliwienie zasługiwało, godniejszym było nagany i przewrotniej działało, nad to, co używa pytania, połączonego z istotnym interesem życia kraju, aby wzbudzić nienawiść polityczną stronnictwu.

P. Peel oświadczył, że wspierać będzie wniosek P. Kanninga, atoli żatuje, iż ten nie przelożył środka, któryby mógł być trwałym, i doprowadzić do zaszczytnego rzeczy załatwienia między obiema Izbami Parlamentu. P. Peel oświadczył jeszcze, że Xiążę Wellington przez swoje w prawach zbożowych poprawkę (która utrzymała się w Izbie wyższej, a na obalenie której nowy terazniejszy wniosek P. Kanninga wyrachowany) nie chciał bynajmniej przypisać Ministerstwu o kłopot, lecz miał zamiar jedynie ulepszyć prawa zbożowe. Po niejakiach rozprawach, zabrał jeszcze głos P. Kanning i oświadczył, że w prawdzie przekonany, iż Xiążę Wellington przekładając swoją poprawkę w prawach zbożowych, chciał krajowi swojemu uczynić posługę, lecz jednakowoż potrzeba pomyśleć, iż w tej mierze posłużył za narzędzie pewnemu stronnictwu. On (Kanning) nie przekłada w tej chwili trwałę, lecz tylko przemijający środek, albowiem przekonany, że druga Izba (podług jej większości) postanowiła obalać wszystko, coby tylko Izba niższa względem praw zbożowych uchwaliła.

Po zapowiedzeniu P. Kanninga, iż na posiedzeniu Parlamentu roku przyszłego według zasady wniesie znowu względem wprowadzania zboża toż samo prawo, które teraz Izba wyższa odrzuciła, przystąpiono do głosowania, i jak już do-

nieśliśmy, było za wnioskiem P. Kanninga 238, za przeciwnym — tylko 52 głosy, zatem za Ministeryjalnym większość 186 głosów. Potrzeba jeszcze namienić, że przez tę nową uchwałę Izby niższej nie tylko na składach pod zamkiem królewskim leżące obce zapasy zboża, ale i to zboże będzie na zużycie w kraju dozwolone, które podczas dawniej mniemanego przyjęcia całego prawa z Kanady wysłano.

W d. 19. Czerwca odczytano w Izbie niższej po pierwszy raz bil względem zboża na składach, a w d. 20. odczytano go po drugi raz.

W tejże Izbie przelożył Prezydent kontroli handlowej, P. Iluskisson, nowy projekt do prawa w interesach cłowych. Takowy rozporządza, że na przyszłość 13 artykułów, między tymi konopie i drzewo do budowy okrętów, cytryny i pomarańcze, nasienie lniane, koniczyzna, marzanna tylko na okrętach Angielskich i na okrętach tych krajów, z których owe artykuły pochodzą, miasto, jak dawniej na wszystkich obcych, wprowadzane być mogą.

W Izbie wyższej podał w d. 20. z. m. Hr. Winchelsea petycją za Katolikami, i korzystając z tej sposobności, uczynił uwagi nad mową P. Kanninga względem poprawki Xięcia Wellingtona. Nie chce ón w brew przepisom dotychczas debatów tej Izby, lecz powiedzieć musi, że, jeżeli uważamy przepisy w myśli, jakie onym wielu Parów nadaje, muszą więcćj przynieść szkody, niżeliby zupełnie nie istniały. Jeżeli prawnych zmacepek nie można publicznie odeprzeć, tedy tylko prywatna pozostanie droga, która by jeszcze większe szkody za sobą pociągnąć mogła. Żadeo z Członków nie ścierpi, aby na tę Izbę starano się rzucić pogardę, i o większości onej mówiono, że głosowała z innych a nie publicznego dobra, powodów. Lord Kanclerz zapytał się, czyli Lord rozumie być przyzwoitością, czynić bezpośrednio to, co regulamin wprost zakazuje. Hr. Winchelsea odpowiedział z zapalem, iż kto go zna, nie uwierzy, iżby to miał uczynić bezpośrednio, czego by się pośrednio uczynić nie odważył. Wszystkie Dzieńniki zawierają mowę, przez którą starają się Izbę poniżyć. Przy sposobności będącćj w mowie, większość głosowała z miłości dobra publicznego, i nikt nie ma prawa, przeciwnie utrzymywać. Raczej poświęci ón wszystko, niżeli swoją sławę, którą więcćj nad życie ceni, i dla tego nie może znieść, aby go wspólnie z owymi mężami, z którymi miał zaszczyt w jednakożej działać myśli, o nieczyste i osobiste powody posądzano. Mężowie, którzy tyle przykładali się do pomyślności kraju, stali się przedmiotem najczemniejszej potwarzy. Szczególniej zaś postępowanie przeciwko jednej dostojnej osobie, która

swojami talentami wojskowemi rozszerza blask na historiją kraju, takiego jest rodzaju, iż oburza lud przejęty honorem i słachetnemi uczuciami. Lord Goderich rzekł, iż do prawdy nie wie, do czego zacny Hrabia ściaga. Chociaż nikogo nie wymienił, jednakowoż łatwo się domyslić, o kim mówi. Z resztą według jego zdania przyznają Izbie niższej uczucia, jakich nigdy nie wyraziła. Hr. Grej sądził, że jego zacny przyjaciel (Hr. Winchelsea) słusznie rzeczzone czynił zwróty; w tak przyzwoitym sposobie przytoczone nie sprzeciwiają się przepisom Izby. Życzył ón tylko, aby zacny Wicehr. (Lord Goderich) i zacny Lord na worku wetnianym, u osoby, której już przez jej stanowisko nakazana ostrożność, całego swojego wpływu na to użyli, iżby onę od wszelkiej nieprzyjaźnej mowy przeciwko niepodległości Izby wstrzymać. Po niektórych uwagach Miargrabi Lansdown, rzekł Lord Ellenborough, iż sądzi nie bardzo przyzwoitą, mówić o tem w jednej Izbie, co w drugiej szasło. Co się dotyczy mowy o wyrazów, które do tych rozpraw dały powód, tedy milczenie pogardy niechaj będzie najlepszą odpowiedzią.

Na posiedzeniu Izby wyższej w dniu 21. Czerwca wszczęły się żywe dyskusyje nad mową P. Kauninga w Izbie niższej, ściągającą się do poprawki Xięcia Wellingtona.

Dnia 22. w Izbie wyższej rozpoznawano w Wydziale bil do urządzenia sposobu, podług którego mają być średnie ceny zboża oznaczone. Lord Farnham przełożył, aby w jednym artykule miasto wyrazów: Anglija i Wallija, «położyć: »W. Brytania i Irlandyja.« Poprawka ta dałaby była bilowi niezgodną z zamiarami Ministerstwa rozciągłość, dla tego się onę Ministrowie sprzeciwiali. Wydział przystąpił do głosowania, i okazało się 44 głosów za, a 44 przeciwko poprawce; Lecz Prezydent Wydziału dał głos za takową, tak że okazał się jeden głos przeciwko Ministerjum, i poprawka Lorda Farnham została przyjętą. Poczem głosowano na projekt, miało wypuszczonych słów położyć: »W. Brytania i Irlandyja.« Poprawkę tę większością 43 przeciwko 37 głosów odrzucono, i tym sposobem poprawiony bil do żadnego kraju nie jest zastosowany. W dniu 25. miało nastąpić trzecie odczytanie bilu, i wtedy, albo wypuszczone słowa będą znowu nmieszczone, albo bil będzie musiał być znowu cofnięty.

P. Brunel napisał w dniu 12. Czerwca do Dyrektorów kompanii podziemnej drogi pod Tamizą w sposobie następującym: Mam zaszczyt zawiadomić WPanów, że i druga przerwa przez te same sposoby, co i pierwsza, zatkana została,

i skutek bardzo pomyślny się okazał. Ztąd przypuścić można, iż przez pomnożenie ciśnienia przy każdym zachodzącym przypływie i odpływie wody, nabędzie grunt potrzebnej trwałości. Przypomnijmy sobie, iż pierwszej przerwie zapobieżono przez powiększające się ciśnienie pionowe od 9 do 44 stóp. Teraźniejsze urządzenie skutecznia już 9 stóp pionowego ciśnienia przy pierwszym odlewie, i przedsięwzięto już wszelkie środki, aby osiągnąć 12 stóp, gdy o godzinie 1 roboty opuszczaliśmy. Muszę zwrócić uwagę WPanów, że tratów mająca być na otworze umocniona, nie ma celu, ni też kiedy miała, aby zapobiegała ciśnieniu się wody, lecz raczej, by nie dozwoliła odpłynąć nowo nasypanej ziemi. (G. W.)

Z Kolumbii nadeszła do Londynu znaczna ilość srebrnych naczyń kościelnych, które na zaspokojenie potrzeb narodowych, (szczególniej na zaspokojenie wojska) kościoły i klasztory dać musiały.

W Leeds (York) zaszły rozruchy między pospółstwem a żołnierzami, jednakowoż nie tyle są znaczne, jak w Norwich.

W Liwerpoolu robotnicy żeglarzów okazowali mocną skłonność do rozruchów, atoli silne środki Magistratu potrafiły onym zapobiedz.

(D. A.)

Francyja.

W dniu 21. Czerwca przyjął Król bióró Izby Parów, które miało zaszczyt złożyć Królowi budżet, przyjęty przez Izbę na posiedzeniu dnia poprzedzającego.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w dniu 22. Czerwca podał Minister spraw wewnętrznych Prezydentowi królewskie rozporządzenie, zalecające zamknąć posiedzenia z 1827 Izb obudwóch, po odczytaniu którego opuścili Deputowani salę przy odgłosie: »Niech żyje Król!«

Monitor z d. 25. Czerwca zawiera rozporządzenie królewskie, dotyczące się zaprowadzenia znowu cenzury na mocy ustawy z dnia 31. Marca 1820 i 26. Lipca 1821. Takowe datowane z d. 24. Czerwca, i podpisane przez Ministrów Corbiere; Villele i Peyronnet.

Drugie rozporządzenie Króla z tegoż samego dnia, naznacza bióró, w którym wszystkie Dzienniki i pisma peryjodyczne uprzednio powinny być rozpoznane; składać się będzie z sześciu cenzorów; każdy Dziennik i pismo peryjodyczne powinno być przed drukiem widyną biórą opatrzone; Dyrektorem jest P. Lourdoneix; widyną daje P. Deliege. W Departamentach mia-

nują cenzorów Prefekci. Sama cenzura zostaje pod radą z dziewięciu Członków, którym biuro cenzury co tydzień zdaje raport; cenzorowie departamentowi zaś raz tylko na miesiąc. — Jeżeli na mocy prawa ma być Dziennik tymczasowie zawieszony, lub jeżeli Dziennik lub pismo peryjodyczne po zapadłym wyroku ma być zupełnie zniesione, zatem w tej mierze musi biuro dozoru, czyli śledcze, dać swoje zdanie, a Minister sprawiedliwości swój raport.

Trzecie rozporządzenie królewskie z tejże samej daty mianuje Członkami biura dozoru: PP. Radcę Stanu Bonald, jako Prezydenta, i Margr. Herbouville, jako Wice-Prezydenta; Hr. Breteuil, Deputowanego, i Radcę Stanu de Frenilly; Olivier, Deput.; Maquille, Deput.; Radcę Stanu Barona Cuvier; Prezydenta Sądu Izby obrachunkowej de Guilhermy; i jeneralnego Adwokata Broë.

Czwarte rozporządzenie nakoniec mianuje Członkami biura cenzury: PP. Levacher-Duplessis, byłego Adwokata; Fonguet, Archiwistę koronnego; Couvret de Beauregard, byłego Podprefekta; Józefa Pijn, literata; Rio i Caix, Professorów historyi.

Jenerał Margr. Lafayette wybrany został w dniu 23. Czerwca Deputowanym przez Kolegium wyborcze obwodu w Meanx.

Z namienionego już traktatu handlowego między Francją a Meksykiem, pod imieniem Deklaracyi, w 17 artykułach zawartego do 1. Stycznia 1829, a potem jeżeli go strona stronie nie wypowie, od roku do roku ważnego, następują tu najważniejsze przepisy: Między obywatelami Państwami trwać będzie przyjaźń i wzajemny wolny handel, i ich rzeki, porty i wszystkie miejsca, nie zakazane cudzoziemcom, otwarte będą okrętom i ładunkom drugiej strony. Atoli przeto żeglarze nadbrzeżni i handel na morzu śródziemnym nie powinni w prerogatywach swoich ponosić uszczerbku, poddani Meksykańscy w posiadłościach Francuzkich za-europejskich rościć sobie mogą prawo względem handlu i żeglugi do tych samych prerogatyw, jak i inni cudzoziemcy, i tak przeciwnie.

Plody Meksykańskie ziemi i przemysłu, bez różnicy, na Francuzkich lub Meksykańskich okrętach wprowadzane lub wyprowadzane, nie ulegają we Francyi wyższemu cłu wchodowemu lub wychodowemu, od narodów obcych najwięcej w tej mierze mających korzyści, i tak przeci-

wnie Francuzkie plody w Meksyku. — Toż samo rozumie się o opłatach miejscowych. W rozrządzeniu majątkiem obie strony różne mają prawa z krajowcami, lecz wolni są od wojaka. — Reszta tycze się Konsulów i onych praw.

Minister Stanu Hr. Angles zapewnia w piśmie publicznie wydanem, że nie otrzymał wezwania, aby się stawiał przed Sądem w sprawie Maubreuil. Gdyby jaka apowazniona władza żądała była od niego oświadczenia, tedy byłby odpowiedział, że P. Maubreuil stawiał się w Policji w dniu 17. Kwietnia 1814 z rozkazem Kommissarza wojennego, w którym władze wojskowe wezwane były, dać mu pomoc do wykonania pewnego zlecenia. Podczas jego nieobecności, Sekretarz biura, P. Nancie Champlonis, został przez P. Maubreuil objaśniony, że zlecenie jego ma za cel, wynaleźć rzeczy kosztownych dla Ministeryjum wojny. P. Champlonis wziął to za rzecz podobną do prawdy, ponieważ Ministeryjum wojny na kilka dni wprzód doniosło, iż nie dostaje wiele skrzyń z ważnemi dokumentami, płytami miedzianemi do mapy Cassiniego i t. d. Powróciwszy do domu, nie zastał już P. Maubreuil, lecz rozkaz niżony przez Sekretarza, bez zastanowienia się podpisał. Z resztą P. Maubreuil nie widział

Na zgromadzeniu wszystkich Izb królewskiego Sądu w dniu 16. Czerwca, otrzymał mocną naganą woźny, który na wezwanie P. Maubreuil, wezwał do stawienia się w Sądzie Kanclerza Francji, bez pozwolenia Króla, równie i Hr. Appony i Lorda Granville, Posłów Austrii i Anglii w własnych ich pałacach. Sąd do wezwania Kanclerza zastosował artykuł 510. ustawy instrukcyi postępowania karzącego; względem obcych Posłów opierał się na zasadzie prawa narodów, naruszonego przez wezwanie, które powinno było być złożone w Izbie jeneralnego Prokuratora.

(G. W.)

Szwecyja i Norwegija.

Podług wiadomości z Sztokholmu, Jej Królewicowska Mość Następczyną Tronu powita szczęśliwie w dniu 18. Czerwca w królewskim letnim zamku Haga, syna, co pułk artylerji Szwedzkiej i flota ogłosiły stolicy 128 wystrzałami działowemi.

(G. W.)